Ki Sur Jingrwai u Hynniew Trep

DA

I Bah S. Koressterwell Majaw

Teng teng ki 'tien biria u kren
Ia ki ban pynsngewbha
Jingim jong ki u ai jingtngen
Ha Sur ka Duitara.

Ki Sur Jingrwai u Hynniew Trep

Da

I bah S. Koressterwell Majaw

Teng teng ki 'tien biria u kren
Ia ki ban pynsrgewbha
Jingim jong ki u ai jingtngen
Ha sur ka Duitara.

To

Our beloved father

Late Sri Sorendro Kharkongor

who passed away on 3rd June, 1975.

"No longer though you are in flesh—
You left the world behind with us—
Mem'ry of You is ever fresh—
Till we likewise return to dust."

JINGKDEW SLA

Ki kyntien lamphrang

Ha ki por mynbarim, u khun Khasi, wat la u la im ha ka jingim ba kyrpang khlem da ia khleh bad kiwei pat ki jaidbynriew, ha kine ki lum pyngngad kiba itynnad, pynban um sbym la im ha ka jingdum. U nang ban seng nongrim ia la ka jingstad da la ka bor pyrkhat bad da la ka sap ka phong. U nang ban pynroi bad pyniar ruh ia ka da ka bor jingstad kaba u la ioh na ka Jingshai kaba U Blei Trai Kynrad u pynpaw na kawei ka por sha kawei pat. Ki Kñi ki Kpa bad ki Kmie ki Kyiaw kim ju tyngkai ban ai dih na kata ka umpohliew jingstad ha ki khun ki ksiew bad ha ki para ki pyrsa khnang ba kin nang stad nang roi bad khnang ba kin nang lah ban pyniar ia ki tnat jingstad baroh. Ha kane keiñ ka rukom ba ki longshuwa-manshuwa jong ngi ki la lah ban sain dur ia ka jaid bynriew Khasi ba kan long ka jaid bynriew tip briew tip Blei, ka jaid bynriew tip kur tip kha, ka jaid bynriew kaba im angi ban kamai ia ka Hok bad kaba ri kyndong ia ka Burom ka Akor. Kumta keiñ ki la lah ruh ban saiñ dur ia ki laiphew jingstad ia kiba ma ngi ki longdien ngi sah ha ka lyngngoh. Balei?

"Ngi ki longdien ngi sah ha ka lyngngoh". Lada sei la u ksai jong ka sengnia kan shim por slem than. Kan bha ban kynnoh tang ia kawei ka phang shwa. Ynda haba u Khasi u la ia khleb bad kiwei pat ki jaid bynriew ba marjan ha ka khali ka pateng, ynda la wan poi ki kharlieh khariong, ynda la wan kiew kata ka jingstad na ri nongwei; u Khasi u la sdang ban tap noh pynban ia la ka jingstad da ka shang bad u la sdang nang ban buhrieh buit. Kito kiba im ha kata ka juk ki kham im sngi ban ia beh ia kiei kiei kiba wan nabar bad ki sngewlehraiñ ban tip ia la ki jong ki jingstad. Ki sngewrem ban iohi ba ki paramarjan kin kham kiew, bad lada don lad, kin pyrshang ban patan noh shapoh khyndew haba uno uno u la jan poi sha kilar. Ki klet ban sneng ia la ki kur ki kha bad ia la ki khun ki ksiew bad ki pyrsa para. Dei na kata ka daw keiñ ba ki sa khot ia la ka jong ka juk—"Ka Juk Sah Khynnah". Ka bha ba ngin ym kynnoh eh ia ki. Ah! ki

bapli, ha ka jinglabeh ban mad la ka dud ka malai jong ki nongwei, ki la kum niewkor noh ia ki mynder shisngi la kum la u paradoh parasnam—kum klet ban niewkor la ki kyntien u Ni u Kong. Nangta ki hikai sa ia ki longdien ruh ban long kum ki. Ban long kum ki? Shi kyrteng ar kyrteng hooid—hynrei junom te em.

Nga sngew phuhmat ialade shimet bad ia la ka jaid bynriew namar ngi tip ba ma ngi pat mynta ngi im ha "Ka Juk kylla dien trai". Mano bym sngewrem ban ioh sngew ba kiwei pat kin khot ia ka Ri jong ngi kum ka Ri Khlaw? Hato ki khein ia ngi tang kum ki shrieh ki tngaw? Mano bym sngew jem rngiew ban tip ba haba ngi leh donakor para briew, kiwei pat kin pyrkhat ba ngi hap leh kumta namar ba ngi tlot bor? Hato ngim sngewrem ban ioh sngew ba kiwei pat kin ong ba ki Khasi kim lah ban iabeh ia ki jingstad ba kham shaneng? Kaba sngew pohia eh ka long ba haba ki wan sha ki lum jong ngi ki leh mynleh wan kum ki nongiarap, hynrei ka waitsum pat ki buhrieh hapoh ban pynkhyllon ia ka jaid bynriew. Hato ngim don mo la ka bor pyrkhat bad la ka jingstad ban tei ia la ka jaid bynriew? Hato kiwei kin wan hikai ia ngi? Hato ki donhok ban leh kumta? Ieng khynraw! mynta kawei ka bult bad kawei ka bor—ban tei ia la ka jaid bynriew bad ban ker ban da ia ka bad ban ap pahara ia la ka Ri Umsnam u Kñi u Kpa.

Dei kine ki jingtynjuh kiba la pynskuiñ ia ka mynsiem ki Rangbah bad ki Samla ka Ri ba kane ka por. "Ieit shwa ia ka ktien I Mei bad pynroi pyniar ia la ka thoh ka tar, te ngin lah ban tei ia la ka ling halor u mawsiang ba skhem", pyrta ki samla ka Ri. Ia kane ka nongrim ki sngewthuh biang namar u Myllung Soso Tham u lai pyrta. "U Symbai ba bap ha jaka maw—khlem la ka hyndai—u shoh samthiah tang shu shit ka sngi". Kumta keiñ ngi sa nang ban suh khlieh biang shaduh ka tyllong jong ka hyndai, bad mynta tyngkrein ki la sdang paw biang ha ki sla ba jai im jong ka thoh ka tar bad ha ki dohnud jong ki samla ka Ri. Ngim pat ju pynmih haduh katne ngut ki nongthoh kumba ngi don mynta ha kano kano ka juk kaba la leit.

Ki rang bad ki thei ieit ri ryngkat bad ki khraw pyrkhat lem bad ki nongthoh ki la nang mih ter shi ter. Mynta sa uwei pat, bad uta u dei u Bah S. Koresterwell Majaw na shnong Tyrna. Nga la pule bniah ia ki shi kynthup ki jingrwai jong u ha ka Song kaba u jer kyrteng "Ki Sur Jingrwai U Hynñiew Trep". Kine ki poetry jong u, nga ngeit, kin lah ban pynpyngngad jableng ia ki nongpule, bad kin lah ruh ban bsuh ia ka mynsiem ieit ri ha ki samla ka Ri.

Lait noh tang khyndiat eh ia kiba kham bun ki poetry jong une u myllung la pynshong nongrim ha ki khanatang ne ha ki jingjia kiba ngi la ju ioh sngew. Hynrei u lah ban saiñ dur ia ki ha kata ka rukom ba u lah ban wanrah da ki jingbatai kiba thymmai ia kiba ki nongthoh kiba kham mynshwa kim shym pynpaw. Nangta pat, wat ia ki poetry jong u la thoh ha ka dur jong ka Pyngshara bad Duitara, pynban hangne hangtai u la pynpaw ba u don ka sap ban thoh ruh ia kiwei pat ki jaid poetry. Kawei pat ka phang ka long ba une u myllung um buhrieh ia lade. Ha kawei-pa-kawei ka poetry jong u, u pynpaw ia lade haba shai khlem kah jingdum.

Khadduh eh, nga kyntu ia ki pararl ba kin ieit ia la ka ktien bad ban ia kyrshan tyrpeng lem ia la ki nongthoh. Nga kyntu la ki parari ba kin ia pule ia kine ki poetry ba thoh u Bah S. Koresterwell Majaw. Hangne phin dang lap ia ka dak ka shin jong ka jinglong khara u khun Khasi. U Nongthoh u kyntu ia ngi ban bat ia ka Hok bad ban khyndat ia ka Pap. U la pyrshang ban mait ia ka tyrut ka smer bad ban thang iogkhong ia ka sang ka ma. U pynieng rasong ia ka ksaw ka kpong ban neh ka longiing longsem, ka longkur-longkha, ia ka Burom ka Akor, ia ki Riti ki dustur, ia ka It ka Hima. "Kamai ia ka Hok bad to long kiba tip briew tip Blei"—ka long ka khubor kaba pynshngaiñ ia ka jaid bynriew, namar, khlem kane, ka jaid bynriew kan im tang ha sla khlem suh thied shapoh. Nga kyrmen ba ngin dang iohi kiei kiei kiba kham khraw na une u Myllung.

R. S. Lyngdoh

Na u Nongthoh

Da kaba sngew burom ia la ka Ri bad ka Jaid bynriew, nga tyrwa haphi ki nongpule ia kane ka kot—"KI SUR JINGRWAI U HYNNIEW TREP", da kaba kyrmen ba kane ka jingpyrshang wat la ka long kaba rit, kan long kum ka jingianoh kti lang shi kti ar kti ryngkat bad kiwei pat ki para nongthoh, ha ka lyngkha ba heh, ba iar bad ba dang sañium sañiam jong ka thoh ka tar Khasi.

Nga pynpaw hangne ia ka jingsngewnguh ia i Dr. R.S. Lyngdoh i ba la pule ia ki jingthoh kiba don ha kane ka kot bad i ba la ai ia ka Lamphrang ia kaba la shon lang hangne, ia kito baroh kiba la iarap bad pynshlur ia nga bad ia ka Sorkar Meghalaya kaba la iarap katto katne na ka bai lut bai sep, khlem da klet noh ia Uta uba da U la long klei klei baroh bad khlem ma U vm shym la long kaei kaei ruh kaba la long : Uba la pynlong bad thaw ia kane ka Ri baleit eh jongngi, ka Ri kaba itynnad bad kaba pyngngad, ka Ri ki umpohliew, ki wahduid, ki lum, ki kshaid bad ki syntiew ki skud, ka Ri jong ki jingthaw kiba itynnad, ka Ri jong ka Burom bad ka Akor, ka Ri ha kaba kawei-pa-kawei ka bynta ka don la ka jong ka sur jingrwai ba bang bad bym ju blad; kaba aiar eh ban shem kum ma ka ha pneb jong ka mariang.

Dated Tyrna }
The 3rd. June 1978. }

KHUBLEI SHIBUN

S.K. Majaw.

I. KO MANGKARA IALAM IA NGA

Ban pruid ki dak sah jingkynmaw,
  Jingmut barieh ba ngan pynpaw ;
Ha lynti bakhuid jingshisha,
  Ko Mangkara ialam ianga.

Jar jar ha jingdum jong ka mied,
  Shaphi bunsien nga ju iai khmied ;
Mynsiem jongnga ka sngew tympang,
  Jingshai jongphi nga ñiew kyntang.

Jar jar phi mih jar jar phi sep,
  Ynda jingiaid jongphi la dep ;
Phi ai ia la jingshai ba jem,
  Ha shnong, ha khlaw, ha lum, ha them.

Hapdeng rishyiap nongiaid lynti,
  U shngaiñ tang i ka khmat jongphi ;
Jingdum ka mied wat la ka tap,
  Lynti biang biang u lah ban lap.

Ha jingim ba dap jingialeh,
  Ha tlot ha swai hapdeng jingeh ;
Kan dum kan ngen ka sngi u bnai,
  Mynsiem kan noh liaw kan khuslai.

Lur Mangkara to ai jingtangen,
  Shaphrang ngan iaid da jingkyrmen ;
Ha lynti iaid pilgrim ba jngai,
  Artad lynti ngan lah ban rwai.

Tad ynda por ia nga la dei,
  Ban leit bam kwai ha dwar U Blei ;
Da jingsngew hun mynsiem ngan peit,
  Lynti jingim ba nga la iaid.

Kum Khlur phylla ba 'lam riewstad,
  I'a Syiem ki Syiem ba ki leit wad ;
Shiteng lynti ioh ngan sakma,
  To nangialam ko Mangkara.

2. LYNTI SHA JINGKIENG KSIAR

Ha kliar u lum Shillong; marwei hangta nga shong,
Ka por janmied ka long bad jingdum kan sa wan shen ;
Ki khmat jongnga ki shat khliak shatei sha Sohpet Bneng,
Jingkyrmen ka wan lap, aiu keiñ u don ban kren.

Katei dei ka tynrai ba u Khasi u wan mih,
Sawdong ka Ri baroh dei nangtei ki sdang ban krih ;
Ka jingkieng Ksiar shisien dei hangtei ba ka la ieng,
Khasi u wan ban biar la hima hangne ban seng.

Jingdum ka sdang ban tap, ei ei shuh ngam nang pyrkhat,
Ha jingsngewsih nga shong hangta nga da jaw ummat ;
Nangta nga shu pyrta ba la tap ka jingshaiong,
"Ko lum Shillong jongnga, aiu keiñ me don ban ong ?".

Ka jingsawa ka wan, ngam sngewthuh ka dei naei ?
"Ko khun, baroh phi dei khun baieit eh ki bilei ;
La shisha jingkieng ksiar ba phin kiew shatei la dkut,
Hynrei kyrmen ko khun, ki lad baroh kim pat lut".

"Ki blei na jrong kim ieh la ki khun ki dang iai wad,
Peit shatei jingkieng ksiar, sa shisien ki pynieng pat ;
Hynrei lynti phin leit ba phin ioh ban kiew shatei,
Ka Hok bad Jingshisha dei ban synrop lang kawei".

Jingmut jongnga ka thnam, jingpyrkhat ki wan ki leit,
Jingkieng Ksiar kordor tam da jingsngew myllung nga peit ;
Hir hir nga kwah ban kiew, hynrei lynti pat ka jngai,
Ka Hok bad Jingshisha nga donkam ban pynjanai.

Haba sha Sor Shillong nga pyrshang ban peit arsut,
Nga iohi man ki dong ba la tap u lyoh ba jngut ;
Nga iohi ka Lama ba la jop ka Jingsarong,
Ka Hok bad Jingshisha da kumno hangta kan shong ?

Te shipor nga pynlut, bad nga phaidien ban peitkai.
Dienjat b'la sdang dam noh jong ki Longshuwa Hyndai ;
Na thwei ki jingpyrkhat sha shiliang nangta nga jngi,
Sha ki por bad ki sngi ba ka Ri ka dang Setti.

Jingpyrkhat long ki ktien, bad ki ktien ki long ki kam,
Jingshisha bad ka hok ia ki ka dang bat lakam ;
Shano sha ba ki leit la ki isid ki trei ki shong,
La burom bad akor ki dang ri sumar kyndong.

Hok, Jingsuk, Jingshisha, hangta ruh ki dang synshar,
I'u ba rit i'u ba khraw, bad ia baroh solonsar ;
Jingsniew tang kawei ar haba ka paw ne ka mih,
Ki ieng lang baroh phar naduh dyngkhong ban ia tih.

Laiphew sim Laiphew doh ha jinglong ba bun rukom,
I'u Khun byndriew baroh ki peit da jingsngew burom ;
Mrad khlaw ba runar tam, Khla, ki thlen ki bseiñ ki dngiem,
Napoh sañium ki peit sha u da jingrit mynsiem.

Hangta ba ngan shong slem, por ianga mynta kam shah,
La mynsiem ka jongnga ban shongduh hangta ka kwah ;
Shatai sha shillang wah kaba iar nga dei ban jngi,
Sha ka ri ba ia hok jingshisha yn sdien phasi.

Kane ka dei ka Ri ba shisien ki shong ki blei,
Haba u Khun Khasi u dang tip u wan naei ;
Haba kim pat ju tip ia u ksuid lane u khrei,
Shuwa ba ka tyngab kan shah tap d'u khiew ranei.

Katba nga dang wanphai sha ka juk thymmai lajong,
Nga lap ia Jingshisha halor lum marwei ka shong ;
Kylleng sawdong ka peit ka pynshat ia la ki khmat,
"Ko Ri ki blei" ka ong, ka da iam da jaw ummat.

Nangta ka jah noh jar, ngam tip shuh ngam nang batai,
Tang kawei te nga tip ; ba ka dap mynsiem khuslai ;
Namar jingeh dohnud u Khun Khasi Khun Khara,
Ka iai pyrkhat pangnud, ala keiñ ka ban ta jia.

Ko lok ki para ri, Ka ri tip blei ri tip briew,
Sa shisien ngin lohi kin mih ki soh bad ki syntiew ;
Lada hapoh dohnud ngi la kloi ban ai jaka,
Ba hok bad jingshisha kin synshar iaphi langa.

Ynda jingim la kut na kane ka pyrthei sniew,
Sha jingsuk bymjukut, Jingkieng Ksiar ngin ioh ban kiew ;
Hynrei kynmaw kyndiang ka lynti ngin leit shata,
Dei tang lynti ka hok ryngkat bad ka jingshisha.

Jingshisha ha ki ktien, ki jingpyrkhat bad ki kam,
Kam pher wat la ngi dei ban sngewsih bad ba ngin iam ;
Dei tang kine hi kein ki ban 'lam sha Jingkieng Ksiar,
Ban poi sha ri jingsuk kaba don shatei sha kliar.

3. MYLLUNG SOSO THAM

Naduh pyrthei ka sdang ban shai,
Ia la ka ri ban kyntiew nam ;
Ban mait lynti ia sur jingrwai,
I ïeng i Babu So So Tham ;
Hangta i thom tang marwei hi,
Khnang ba jingdum kan phet na ngi.

Na riat na ram na khlaw ba rben,
Na khap tyngam u khla u thlen ;
Bunsien u dei ban iaid lynti,
Haba u shang sawdong ka Ri ;
Mynsiem Rangbah ba dap ba shlei,
Kam sngew kynjah la iaid marwei.

Kum pukni sylem ba peit na jrong,
U i syrngiew ba dum ba iong ;
U ksuid u khrei u sdang ban krib,
Lyer khuid synlar ban pynlong bih ;
Bunsien haba u jai pyrkhat,
Um lah khlem iam khlem jaw ummat.

Thymmei u khun Khasi Khara;
Byrngut byrnget kum ka maia ;
Mano ban shlan ban sdang ka kam,
Sha khadar snem lynti ban ngam ;
Ban wad hangta ki Kpa kalong,
Ba seng nongrim ka Ri nyngkong ?

Katba kiwei ki dang phohsniew,
Ki riat ki ram marwei u kiew ;
Lyngba ki sngi ki bnai ki snem,
Um tip ka thait um tip ka jrem ;
Mynsiem jong u hapoh ka khih,
Lama ka Ri ban rah sha khlieh.

Mynsiem jong u kan nang lai im,
Ban ai nuksa ia ki long dien ;
Ki kam bakhraw ba u la sdang,
Ban kheiñ kordor ban niew kyntang ;
Ri u syntiew u ngap u iwai,
Kan nang suhsleng iwbih janai.

Moina na ka ruh u la her,
Ban her pyngngad sha ki saw lyer ;
Ki jingjynjar pyrthei la lait,
Sha ri basuk un leit shongthait ;
Sha shnong ki blei, ki kñi, ki kpa,
Shata un leit shongsuk shirta.

Matti jongme tyngkreiñ ki paw,
Ha lum ha them ha wah ha khlaw ;
Katba shaphrang ngi nang iai thom,
Kyrteng jongme kan im junom,
Ryngkat u khun Khasi Khara,
Khynnah khynnag, tymmen samla.

Khublei myllung ngin nang duwai,
Nongthaw iame jingsuk un ai ;
Ki kam bakhraw me la pyndep,
Kin nang sei soh bathiang khlem pep ;
To shim tang jingkyrkhu kyrdoh,
Kumba dei hok iame ban ioh.

4. KUMNE U ONG U SYIEM JONGNGI

Sh'wa ba nongshun un wan thombor,
Ban jop ia Ri jong ka akor ;
Ha la hima kylleng sawdong,
Syiem Tirot Singh kumne u ong:
"Shongsuk shorgsaiñ ko Ri jongnga,
Ki blei na jrong kin da lapha ;
Ka nam jongpha kan iai iewbih,
Khun dap shynrang to nang pynmih".

Haba ki wan da ka jingsuk,
U pdiang sngewbha ha la muluk ;
Bad la mynsiem ba dap ba kmen,
U Syiem ba ki kumne u kren :
' Iaphi ki lok ngi pdiang sngewbha,
Da jingieit sngur kaba nylla ;
'Tien hok tien sot ba ngin sa khlei,
Ka lait ka let bishar ki blei."

Haba ki pan ban shna lynti,
Ban iaid lyngba ki lum Khasi ;
Nalor jingroi jingpar ka ri,
Syrngiew ba dum ruh u iohi
"Jingkwah jongphi ngin ai u ong,
Tangba kawei sumar kyndong,
Ia kyntien hok ngi dei ban bat,
Jingiateh lok kan iaid ryngkat".

Haba mynder u sdang ban tam,
U tip shano ka thew ka lam :
Ia kyntien hok ki la pynkheiñ,
Jingiateh lok ki la ñiew beiñ ;
Jingsuk ka Ri la shong kynrong,
U syiem jongngi kumne u ong ;
"Ko Rangdajied, Rang ialehthma,
To mih mynta la hok ban da".

Haba ka thma ba jur la adang,
La phyrnai khrek ki wait sarang ;
"Longshlur Khlawait ka Ri jongnga".
Da ktien ba jam u la pyrta;
"Ngin da la hok ki Longshuwa,
Ngin jop da kyrteng jingshisha ;
Ia Ri jongngi kin wan pynjngut,
Naduh basdang ngin mait tyrut".

Nongshun bunshah la u ki khlaiñ,
U syiem bashlur khlem lip ka maiñ ;
"Kam dei ianga ban pyndem tdong,
Haba nga da ia hok lajong ;
Ryndang jongnga ai ba un hap,
Snam ai kan jaw ngam tieng jingiap ;
Na bynta jongpha keiñ ko Ri,
Jingim nga kloi ba ngan iapli".

Ban leit iasuk u mih na krem,
Mynsiem shynrang kam shym pyndem ;
Hapdeng jingpyntieng jingoynsmiet,
Ia kyntien hok u khlei khlem riej ;
"Lada phi kwah iasuk bad ngi,
To mih noh na kane ka ri ;
Jingsuk jingbha kan wan khlem pep,
Hadien kane phi la pyndep".

Da sur ba sngewtynnad ki tem,
Dohnud jong u ba kin pynjem ;
Ia mynsiem ba ieit ri jong u,
Kin lah ban pah da sur jadu ?
Kum dewlynnong jingim ka tmang,
Kumne u khlei ki ktien shynrang,
"Jingim jongnga kan long jingknia,
Namar ka Ri ban bah khaia."

Haba ia u la teh kynjri,
Ka mut byndi ne dieng phasi ;
Haba sawdong ka Ri u phai,
Da la jingieit angur ba janai,
Ka Khet Nongkhlaw la sah thylli,
I'u syiem ba khraw la teh kynjri ;
"Ha khet jong pha to ai un shong,
U syiem bakhraw mynsiem" u ong.

Sa shisien pat hapoh byndi
Jingshai maian ki la pynl,
Sa shisien pat un long u syiem,
Lada un kular shi kyntien,
Tang shi khulom kyrteng un thoh,
Ki kam ki jam kin beit baroh ;
Un synshar biang ia la ka Ri,
Tangba ba un long hapoh jong ki.

Syiem Tirot Singh u jaw ummat,
Ri baieit eh ba u pyrkhat,
"Langbrot khlem nongsharai ki long ;
Lum Ri Khasi ki shongkynrong,
Sha lyndet jong ki khmat jong nga,
Ha Ri umsnam ki kñi ki kpa,
Kumno ka jia ka long, ngam tip,
Ko Blei jingshai jong nga la lip."

"Monbhut Lorshon bad Khein kongor,
Ki jop ne em nongshun thombor ?
Kynthei khynnah tymmen khynraw,
Ki lait ne em na jingmynsaw ?
Ko Ri bathiang ki umpohliew
Nga i sa tang ha rngai phoh-sniew,
Nga lai pyrkhat shaphang jongpha,
Ri baieit eh kynteng jong nga."

Jingsuk jingsain ki la tyrwa,
Ki har rukom ki jingsngewbha,
Syiem Tirot Singh u ai jubab,
Ha main jong syiem rynieng ba dap,
"Ko mynder ri kane to tip,
Sharak jingim ai ba kan lip,
Shuwa ngan leitphai sha Nongkhlaw,
Ban shong ha khet tang kum u mraw."

Nongshun jong u ki sngewlyngngoh,
Kyntien shynrang katne u ioh;
Hato um dei u syiem bakhraw,
Katne mynsiem u nud pynpaw?
"Wat ym pynbieit ia nga" u ong
"Haduh jingiap koidi ngan long,
Lada ngam leit sha la hima,
Ban synshar kum ki Longshuwa."

Man la ka sngi ki shait iohi,
U phai shaphang ki lum Khasi,
U iai puson u iai pyrkhat,
U nguh u dem u jaw ummat,
Mynsiem jong u ka khih pisa,
U ud jylliew marwei hangta,
Iktiar jong u mynta la sliah,
Ki khmat jong u kim nang iohthiah.

Haba jingpang ia u la ban,
U tip jingkut jong u la wan,
Mynsiem nangne shen kan sa her,
Lyngba ki nar byndi ba ker,
Nangne sha kawei pat ka ri,
Un iaid lyngba ki lum Khasi,
Ki Longshuwa hangta ki ap,
Ha shiliang wah jong ka jingiap.

Dohnud b'la pait da jingkhuslai,
Sha ri baieit khadduh u phai,
Ummat khadduh ba u pynjaw,
Ki long tang khyndiat kum 'lap praw.
Ki kti b'la tlot shatei ki kner,
Sha ba mynsiem jong u kan her,
Kyntien kyrkhu kyrdoh u kren,
Khyndiat ba u ka ai jingtngen.

"Khublei ko ri baieit jongnga,
Ko Ri umsnam ki Longshuwa,
Kumne shuwa ba ngan her noh,
Jingjahthait sha shiliang ngan ioh ;
Ki khun jong pha to kin shongsuk,
Ha la jaka ha la muluk,
Ki blei iapha kin peit kin i,
Kin roi kin par ki khun ka Ri."

Kumne u ong u syiem ba shlur,
U syiem tip kha u syiem tip kur,
U syiem tip briew u syiem tip blei,
Ba da ba ker khynnah kynthei,
Khadduh bad kine ki kyntien,
U syiem bakhraw u dkut mynsiem,
Kyntien ba shlur u ieh ha ngi,
Ban kren hapdeng ki khun ka Ri.

Blei ba khraw bor to nang pynmih,
Ki rang phawar ki rang kynih,
Ki rang kynsai ki rang ba shlur,
Ki rang tip kha ki rang tip kur,
Ban da ban ker ia la ka Ri,
Ba kloi jingim ba kin aiti ;
Ha me ngi aiti ia baroh,
To nangkyrkhu to nang kyrdoh.

5. JAR JAR MARWEI

Jar jar marwei hapdeng ka khlaw,
Hapoh ba kah syrngiew ;
U im ha jingpyrkhat bakhraw,
Sha jngai na shnong ki briew ;
Ka nam jong u ka la bna lut,
U dei Laiphew - na - ar jingmut.

Sawdong jong u ki nuit ki nler
Ki peit da sngewlyngngoh ;
U ai ki jinghikai ba pher,
Sawdong jong u baroh ;
Hynrei jar jar um mih pyrthei,
Ym don ba tip ka daw balei ?

Ka lyer u slap la u ki shoh,
Hapdeng khohruh khohram,
Ka rong jong u kam ju khuid noh,
Shi rta u sah jyrngam,
Haduh ia u kan poi ka por,
Ba long rynieng kan um kan tlor.

Jar jar na u ummat ki jaw,
Hapdeng jingim ba eh,
Khlem don ba tip ne poi kynmaw ;
Ba lyer sngewsih ki beh,
Wat la u don hapoh ba dum,
Jingstad bakhraw sawdong u lum.

Ka dur ka dar shisha um don,
Bad kiwei ban pyrshang ;
Mied la bad sngi u iai puson,
Namar jingiabha lang ;
Ki rong jongki ki duh ka dor,
Hangne bad u ban ia nujor.

Laiphew - na - ar jingmut ki ong,
U dei u Tiew Dohmaw,
Wat la jar jar marwei u shong,
Sha jngai hapdeng ka khlaw,
Hapdeng ki dieng hapdeng ki siej,
Pyrthei ia u ka kynmaw ieit.

6 U SNENG PURAMIT

Sawdong ka dpei u lum u lang,
Ki kam ki jam la dep,
U kren pharshi, khana, ba bang,
U khun u Hynñiew trep.

Ha sur ka duitara ba ib,
Pharshi bun jait u kren,
Ki sur ba thiang na u ki mib,
Ia ki ban pynmyllen.

Ki niut ki nier ki dieng ki maw,
Ki briew bad mrad kumjuh;
U ring ki jinghikai bakhraw,
Ha 'tien pharshi u buh.

Teng teng ki ktien biria u kren,
Ia ki ban pynsngewbha,
Jingim jongki u ai jingtngen,
Ha sur ka duitara.

Hynrei bunsien u ring jingmut,
Na thwei ba jylliew tam,
Lynti ba dap jingeh khlem kut,
Sha kliar ba shong ka nam.

Khadduh ia ki kumne u ong,
"Burom akor kynmaw,
Ba ioh jingim shu kie berong,
Sumar kyndong khynraw."

"Jingim jongphi kum mawlynnai,
Ki long ki ba kordor;
Wat pynsepei wat ym bret kai
Katba dang biang ka por."

"Ka por ka mareh stet lin lin,
Ban bat ym don ba lah,
Shen ka lashai kan long hynnin,
Kan her sha jyngai bah."

"Ban kit burom 'I Mei' 'I Pa'
Bad jong ka Ri kumjuh,
Kynmaw kyndong ia jingshisha,
Horkit hordang wat iuh."

"Da sumar bha ka kti ka kjat
Mynsiem da pynkylluid,
Ba ioh kumno kumno phin ngat,
Ha jingriam jong ki ksuid."

"Ka Ri ka don ha ki jingma,
To pyneh ki tyrpeng;
Ban da ia hok bad jingshisha,
Shi tylli to ia ieng."

"Ha shnong ki blei hangta phin shong,
Ynda jingim la wai,
Ryngkat u Ñi ryngkat u Kong,
Ha jingsuk ba janai."

"Ki khmat jongnga kin sa khapbrip,
Shuwa jongphi ngan leit;
Alu kan jia ngam lah ban tip,
La lynti nang iaid beit."

Kumne u sneng u lai kyntu,
La ki khun ki pyrsa,
Ha kyntien leit ba shoh jadu,
Ha sur ka duitara.

7. KUMNO NGIN PYNDON BUROM

Kumno keiñ ngin pyndon burom,
Kane ka sngi kynmaw,
Ban iadei dur iadei rukom,
Jingiap u sylem bakhraw ?

Hato ngi dei ban iam sngewsih ?
Ha lade nga kylli ;
Aiu nangta kan wan kan mih,
Namar jingbha ka ri ?

Toi ngi la dei ban leh kumta,
Haba jingduh ngi kheiñ,
I'u syiem bashlur, bakhraw, babha,
I'u syiem Tirot Singh keiñ.

Ummat kin kylla mawlynnai,
Ha ri ki puriskam,
Hynrei bangne jingbha ban ai,
Ki dei sa tang ki kam.

Kumta wat la ummat bakthang,
Kin tuid nanga na phi,
Ngin trei ngin beng bad tur shaphrang,
Namar jingbha ka ri.

Nuksa babha, ba ngi la ioh,
Na la ki Longshuwa,
Ai kin san, jyrngam bad seisoh,
Hapdeng jongngi mynta.

Ka aiom ksiar sa shlsien pat,
Ha ngi kan wan phai biang,
Baroh na ngi ngia sa ioh mad,
Kito ki sngi bathiang.

Kiba ngi ngeit ki phet shipor,
Napdeng jongphi jongnga,
Namar ngim shymlah ban niewkor,
Nuksa ki longshuwa.

---

8. HAPDENG KA KHLAW

Halor tyrpeng suloi nga bah,
Nga shang pyngngad ki lum ki wah,
Ngam kheiñ ka dieng ngam kheiñ ka maw,
Tad ngan da poi harud ka khlaw.

Nangta nga sdang ban iaid suki,
Ba sim bad mrad kin ym iohi,
Nga peit biang biang ka dieng ka prew,
Ioh kin kyndit ioh kin iohsngew.

Kynsan nga iohsngew ka jingher,
Thapniang ba kaweh ia ka lyer,
Tiap ha u dieng ka wan ban dem,
Ka thei shempap, ka Sohlyngngem.

Suloi ha tyrpeng nga kyrshan,
Jingkut jongka ka la hajan,
Tang hapdeng ka shikhyllipmat,
Nalor u dieng ka dei ban hap.

Hamar kata ka por kyndit,
Da u 'Nam ksiar ianga ka siat,
Ki kti jongnga ki la sangeb,
Klongsnam la sdang ba un kyndeh.

"Hu hu hu hu," ka sdang ban ud,
Ki sur myllung ba sngew pangnud ;
"Hu hu hu hu," ba ka kynmaw,
Ia l'u baieit u Sim Rynñiaw.

Sa tang hapdeng jong u wei ar,
Ba eh dohnud mynsiem runar ;
Jingim jongka ban leit pynsniew,
Ka dei ka kam ki bym tip briew.

Hangta nga ieng la kum u dieng,
Bad la ka khlieh ba heh ba phieng,
La shempap ha nga ka iathuh,
Mynsiem jongnga ka sngew kyn duh.

Hadien shipor ka her noh thiaw,
Nga shem kam dei ka jingphohsniew,
Ummat jongnga ki tuid shisha,
Ha sur ba sngew myllung jongka.

Hangta khyndiat nga shong pyrkhat,
Ia jingshisha ba rieh ban wad,
Hynrei ngam lah shikjat ban jam,
Rai eh raidam ba ngiew ban ngam.

Hamar nga phai ban leit sha ïing,
Nga i pynban u Sim-pyllieng,
U paw kum sakhi ba janai,
Jingkmen hadien ki jingkhuslai,

Ki iok ki jor hyamen para,
Samla khynnah ki kmie ki kpa,
Jynjar pyrthei ngim lah ban leit,
Tad ngin da poi jaka shong thait.

9. U NONGREP

Shuwa ba u syiar un kynih
U khie, u khreh u khrum;
Dangstep phyrngap ba un ioh mih,
Sha la lyngkha, sha lum.

Tang poi ha lyngkha tiap, u shong,
Aiu u leh hangta?
U nguh u dem h'u blei na jrong,
Jingtrei ba kan manbha.

Nangta u bam shi kyntien kwai,
U sdang ban dih duma;
Um sngew don por ban pyniut kai,
Wat tang shiteng kynta.

U mait u thiew u puh u daiñ,
Ki kti ki kjat ki smat;
Ka met ka phad ka ksah ka khlaiñ,
U im ha jingkhiah krat.

Ryngkat ki sim sawdong ba rwai,
U ruh u iarwai lang;
Na mynsiem bym don jingkhuslai,
Ki tuid ki sur ba bang.

Hynrei hapdeng kine baroh;
Jingkyrmen ki bathiang,
Jingtrei jongu kin sei ki soh,
Ha ka ia ka ba biang.

Ka sngi u slap la u ki shoh,
U kmen u rwai u siaw;
Hapdeng ki khlaw ki nongshohnoh,
Bi ei ruh um patiaw.

U dem hi sia baroh shisngi,
Um tip ka thait ka jrem,
Da khein kumno ki laid ki sngi,
Kumno ki iaid ki snem.

10. U KHUN TAM SNENG

Nongthaw nongbuh da khmat sngewlem,
U khun ha ka U ai,
Jingim rangli ban ai jingtngen,
Hapdeng ki jingkhuslai;
U kpa baieit dang shen u khlad,
Ban leit sha ri ki blei,
Rangli jakpoh ka dei ban wad,
Hangne ha sla pyrthei.

Kam pher katno ka shit ka syang,
Jar jar ka hun ban sheh,
Ka khmih lynti ki sngi bathlang,
Ynda u la rangbah;
Kumne ka im kyndoi jakpoh,
Rynthai ki jaiñ ba jot;
Kumne ka iai kynud hapoh,
Ki sur ba sngew sangsot.

Halor jingthiah barit jongka,
Ka kdup l'u khun phrangsngi,
Ha u ka theh lut jingsngewbha,
Jingim ka kloi aiti;
Teng teng haba khlem poi pyrkhat,
U iam u lynñiar kliang,
Marwei kam lah khlem jaw ummat,
Dohnud ka pait ka pdang.

"Wat iam seh khun kynrad" ka ong,
"Bn noh baieit i Mei,
Bn noh seh wat leit pyrta shnong,
Ha khmat jong ka pyrthei;
Ia phi ngan them, iaphi ngan bah,
Koit khun kan ym lei lei,
Tad phin da san phin da rangbah,
Ban jagi sawdong pyrthei".

Haba ka sngi bathlang la sep,
Prem mied ka sdang ban kdup,
Ka kynmaw ieit sngi ba la dep,
Ba mynta kam ioh shuh;
Barabor la u khun ka bah,
Ne kdup ha la shadem;
Ban kynoi thiah ia u ka pab,
Kum sur ka Sohlyngngem.

"Thiah noh seh kynrad ksiar jong nga,
Kawei ka sngi la kut,
Jingkyrmen ia lawei ba bha,
Tang haphi nga theh lut;
Namar jongphi ngan len lade,
Ngan kiew ki thieb ki jur,
Tad haduh ngan ioh rwai lehse,
Da kiwei pat ki sur."

"To da nangsan da nang rangbah,
Ha jingtip briew tip blei,
Nangkiew shaphrang hajuh wat sah,
In nang donbok i mei;
Kumta hadien ummat i mei,
Kin kylla mawlynnai,
Bad ynda por ban ieit la dei,
Mynsiem kan sngewsuk jai."

Hynrei ynda u sdang rangbah,
U khun iohmon shisha,
Ka kmie ka nang khuslai arshah,
Ia u ym bit duna;
Jingialang lok ba sniew u ngat,
Mied sngi ka jaw ummat,
Hadien jingsniew ia u kan jop.
Marwei ka iai pyrkhat.

Katba marwei nga dang iaidkai,
Nga khie dangstep phyrngab,
Ban bam lyer khuid ka por synrai,

Halor ki lum pyngngad,
Nga lap halor u lum ka shong,
La ki khmat ka khapbrip,
"Ko Trai Kynrad Nongthaw" ka ong,
"Tang ma me uba tip."

"Rynieng jongnga ban um ka lah,
Kane, ngan shah sngewbha,
Symbai un hap halor diengshiah,
Wat ai Kynrad ba bha,
Da bor baroh ba me la ai,
Ia u bunsien nga sneng,
To kren pasiaw sa me Ah Trai,
Da bor bah ba na neng."

"Lehse ka long ka mon jongme,
Ianga to map Ah Trai,
Hadien habud ngan ym babe,
Jingtngen hanga to ai;
Iarap ianga ban iai shaniah,
Ia lade ruh ban len,
Jingeh jingwit ban tur pyrshah;
Ka mon jongme, Amen."

Karta jongka kam pat da bun,
Shiteng jingim la leit,
Kane baroh namar u khun,
B'la phai na lyngti beit;
Ki ngab jongka ki la ringsti,
Ym na ka jingtymmen,
Kine ha shkor jongnga jongphi,
Ki don ei ei ban kren.

Hangta ka iathuh lut ha nga,
Ia la kupar lajong,
Dohnud ba dap ba shlei shisha,
Khaddub kumne ka ong,

"Da la ummat nga la ai um,
Nga kyrmen kan sei soh;
Un paw u mawsiang bneng ba jngum,
Ynda nga la leit noh."

Tang katto katne bnai hadien,
Baje iap ka la tied,
Ka kh eh jongnga ka sdang ban phieng,
Ba jur ka jingkyndit ;
Angel ki la rah noh ia ka,
Ban leit ban im junom,
Hangne lyngkdop metiap ka thiah,
Ba briew kin leh burom.

Ha sngi ba bud sha lum jingtep,
Nadien synduk nga bud,
Katto ki sngi jongka la sep,
Ryngkat khuslai pangnud ;
Hangta u khun jongka nga i,
B'u pyndem la ka khlieh,
B'u kynmaw ieit ia la ka kmie,
Ba u la pynsngewsih.

Hadien kata ngam shym tip shuh,
Kumno u im u long,
Ain u trei aiu u ktah,
Haei u thiah u shong ;
La u don ha shnong ne ha khlaw,
La u iam ne u rkhie,
Kumne nga thoh ban pynkynmaw,
Jingieit nylla ka kmie.

11. PYRTHEI SHONG BASA

Dangstep phyrngab tang kynjat shai,
Sha lum jingtep nga leit iaidkai,
Ka lyer hangta hir hir ka beh,
Mynsiem jongnga ban pynkyndeh ;
Ki jingkynud u ngap u lwai,
Jingsngewtynnad ka step synrai,
Mynsiem jongnga nga sngew ki rong,
Sha ri ba puri blei ki shong ;
H'u maw jingtep ba la shna bha,
Nga shong pyrkhat marwei hangta,
Teng teng nga khmied shatei sha jrong,
Suiñ bneng jingityunad ka phong ;
Kum maw jingtep shipor nga shong,
Nga aguh nga dem I'U Blei na jrong,
Nga kyrpad ruh ba un nang ai,
Kum kine ki step ba phyrnai ;
Kum kane ka step ba kynjah,
Ba ngan ioh biang katno nga kwah,
Jingim jongnga nga sngew kham thiang,
Hangne marwei bad ka mariang,
Ha pneh jongka iangs ka thum,
Nga peit sawdong ki them ki lum,
Suiñ bneng bakhuid basngur kdiar kdiar,
Ka pynkynmaw ia siom ksiar.

Shuwa ba sngi nangtai kan saw,
Ki kam ki jam ban pynkynmaw,
Shuwa sha ling ba ngan leit phai,
Ki maw jingtep nga shang peitkai ;
Kam pher jingim lyngkot ne jrong,
Jingim jongki kumno ka long.
Sakni jingiaid pyrthei b'la dep,
Ki sah tyngkreiñ h'u maw jingtep ;
U long u pud ba pyniakhlad,
B'la pynsleh da jingjaw ummat,
Hangne baroh ki dei ban poi,

Jingkut kan waa la ngim pat kiol,
Hakhmat jongngi tyngkreiñ ki paw,
Ki dak jingleit ba sah kynmaw,
Shadien jongki ka dum tlip tlip,
Kumno ki long ngim lah ban tip ;
Jingkynmaw ia i mei i pa,
Ki kha ki man, hynmen para,
Ki lok ki jor, ki tnga ki khun,
Ha lum jingtep ki don shibun.

Jingmut jongnga hangta ka thnam,
Sha krung u lum ki kjat ki lam,
Nga i jingtep ba dang thymmai,
Jingmut ka kwah ban leit peitkai ;
Shuwa ban poi kum laiphew jam,
Hangta nga sngew ka sur jingiam,
Ka dei jingsawa na shajngai,
Ne bato kan dei tang ka rngai ?
Em, ka dei ka sur jingiambriew,
Nga iaid suki da jingsngewngiew.

Hangta halor u maw jingtep,
Da jingsngewsih ba la tyllep,
Marwei ka ud bad ka iam kthang,
Da jingpangnud bym lah ban eng ;
Nga sngap jingud kyntien jongka,
Kum sur pangnud ka duitara,
Ki 'tien myllung ba sangsot tam,
Na thwei ummat ba jylliew tam ;
"Ko ieit ia nga phi ieh marwei,
Ha jingsngewsih ha sla pyrthei,
Hapdeng jingdum bad jingshaiong,
Jingim jongnga ka man tyrkhong,
Ynda ummat jongnga kin rngad,
Jynjar khuslai baroh ryngkat ;
Jingim jongnga kan long ri shyiap,
Sh'wa ngan ryngkang u pud jingiap ;"
Hangta nga ieng kum Lapalang,
B'la par ka bih u 'Nam sarang,

Ngam banse shuh nga hap ban dem,
Ban pynjaw lang ummat sngewlem ;
"Balei leit phi shu sngap jar jar,
Nga tip phi sngew kyndiang,
Ki kyntien joagnga baroh phar,
Paslaw ko ieit bathiang ;
Lano ianga phin wan shaw noh,
Tang shikyntien iathuh,
Shato sha lyndet jong ki lyoh,
Ba ngin ym iakhlad shuh ;
Jingkyrmen baroh ki la kut,
Ha jingkhlad noh jongphi,
Hir bir nga kwah iaphi ban bud,
Sha kawei pat ka Ri ;
Hato phi sngew jingud jorgnga
Jingiam ka khun rangli ?
Ne phi la don ba jingsngewbha,
Phim iohsngew shuh ia ki ;
Nga kynmaw ia kato ka sngi,
Hapoh syrngiew ba tngen,
Nga kynmaw ruh kyntien jongphi,
Ha nga ba phi la kren ;
'Ko leit phi ong sa tang jingiap,
Iangi ban pyniakhlad,'
Da sur bathiang jingieit ba dap,
Jingbang jongki nga mad ;
Jingiap to wan nga nga la kloi,
Ale shim noh ianga,
Rah noh kumne nga kwah ban poi,
Sha Ri ka jingsngewbha".

Khadduh ngam banse ba ngan ong
"Ko kong wat leit khuslai,
U tip kham bha U Blei na jrong,
Kaba bha tam na ai ;
Ki khmat jongngi kim ioh jngai,
Ki shkor kim lah iohsngew,
Kiei kiei ba u la ai,
Jingbha jongki ban thew,

Da jingkthang jingsngewsih mynsiem,
Phim sum ha pung ummat,
Ia I sha ri jong ki ba im,
Phim lah ban wallam pat ;
Orphues da la duitara,
Bad sur kynud myllung,
U biar shapoh khyndai Siamra,
Ba syiem Pluto u shong ;
U iaid lynti kyllaiñ jingiap
Um tip ka thait ka jrem,
Khadduh khadwai u leit poi tiap
Ki sur myllung u tem,
Dohnud ba eh u Syiem Pluto,
U Syiem ka ri Jingdum,
Ka kylla kum dohnud paro
Ha sur myllung ba um ;
Khmat bym ju tip jingjaw ummat,
Ummat kthang ki pynjaw,
Dohnud ba eh kum Bor-kyndad
Jingsngewlem ka pynpaw ;
Hynrei wat la baleit la shah,
Ban wallam sha pyrthei,
Ki pud jinglm ryngkang kam lah,
Haba kan da lei-lei,
Jingleh shitom long lehnohei,
U Orphues bapli,
Na ri jingiap kaba ki blei
Ki la pruid ka Jylli,"

"Kumjuh ko kong kan long bad phi,
Kam myntoi ban pang iud,
Hynrei kyrmen shisien ka sngi
Ia I shata phin bud".

Kum jingjaw siap hapdeng ri shyiap
Khyndiat kan ai jingtngen,
Ki shkor jongka kyndiang ki sngap,
Ym don ba lah ban leng,
Nangta ka pyniengla ka khlieh,

Ummat ki dang lai-tuid ;
Ka khmat batap da jingsngewsih
Ka i kum ka wah-duid.

"Jngai-jngai nga wan nangne" ka ong,
"Ia nga ym don ba tip
Nga long ka khynnah nongkyndong
Ba jingshai ka la lip",
Sawdong u maw jingtep nga i
Pansngiat syntiew ki dap,
Jingleit bakhraw ban ieng sakhi,
Wat hapdeng Jingshempap.

Nangta ka ieng tuiñ tuiñ ka jam,
Jingiam kam shym sei-soh,
Nga rah sha la ki kam ki jam,
Sha ling nga leit phai noh.

Na shnong nga dei ban mih lashai
Sha ri nongwei ban leit,
Shane ngam loh shuh ban iaid kai
Ban mad ki lyer bakhuid ;
Nga sngew mynsiem jongnga ka eh,
Ban leit sha ri nongwei ;
Hynrei kumwei ngam lah ban leh,
Pyrshah ka mon ki blei ;
Man la ki por nga ju pyrkhat,
Shaphang jingim jongka,
Bunsien nga i jingjaw ummat,
Bad jingleit ba nylla.

Hadien shipor nga leit lohsngew
Kum lyer ba beh kyrthep
Ki ong "Ka don kawei ka briew
Ba iap ha lum jingtep,"
Ym shym don dak jingmong ha ka
Bad kam shym la dih bih
Hynrei namar jingleit nylla
Ka iap pang-nud sngewsih ;

Kyntien ka ieh shadien jongka
Ia lade thiaw ka her,
Ban iathuh ha ki kur ki kha
Bad ha ki kher ki mer;
"Lai sngi lai miet hangne nga shong,
Nga im khlem bam khiem dih,
Ha jingpa_gnud, ha jingshalong
Ha jynjar bad sngewsih;
Lada mynsiem jongnga kan her,
Jingiap ia nga kan rong,
To sngap to sngew ko kher ko mer,
Ha pyrthei ba dang-shong;
Met iap iongnga hangne to tep,
Syndah baieit la jong,
Namar ha ri jong ki baiap,
Ryngkat bad i ngan shong:"
Ban pynhun ia jingkwah khadduh,
I thei shempap bapli,
Shwa ba moina un her na ruh,
Sha kawei pat ka ri,
U maw jingtep pynsah sakhi,
Ba thoh kyrteng jongka,
JINGKYNMAW IEIT 'I MIRILY
B'LA KHLAD SHA JINGSNGEWBHA.

Ynda hadien nga wan sha shnong,
Nga khie la dang step ngir,
Kumjuh ka step myntа ka long
Ka lyer ka beh hir hir;
Nga iohi shisha maw jingtep,
Ba pynsah jingkynmaw,
Lynti jingim b'la laid pyndep,
Ha ka pyrthei ri khlaw.

Mynsiem jongnga kum u myllung
Ba ngam ha thwei ummat,
Nam kaier jingieit langa u dung.
Thymmei jongka ban wad.

Syntiew ki skud sawdong ki phub,
U ber u ngap u lwai,
U Blei bastad ia ki u bah,
Jingitynnad janai;
Pansngiat nangta da ki nga shna,
Maw jingtep nga pynphong.
Khrup la khohsiew nga dem hangta,
Nga duwai I'U Blei na jrong,
Ba hanga un nang ai ka bor,
Shaphrang ba ngan iai beh,
Ha pyrthei sngi ba tang shipor,
Hapdeng ki jingialeh;
Lynti jingim ban iaid pyndep,
La sngewbha ne sngewsih,
Ka sngi jingim shisien kan sep
Kumba shisien ka mih.

---

12. KO RI KI BLEI

Haba sawdong jongpha nga phai,
Nga sngew mynsiem la rah sha rngai,
Jingbhabriew jongpha ki pynkmen ianga,
Jingseisoh kyrhai ki bri ki lyngkha;
Ktien pasiaw hanga ki wan beh
"Blei hangne jingkyrkhu u theh."

Sha jngai na shnong haba nga leit,
Jingitynnad mariang ban peit,
Nga sngew ki sim ba rwai sngewbha,
Ki khlaw ki dap da jingsawa;
"Kane ka dei ka Ri b'U Blei,
La jingkyrkhu u la theh sek.

Nga dem ka khlieh da khupbrip tlaw,
Nga dwai b'U Blei da jingsngewdiaw,
"Ko Trai" nga ong "Ka mon jongme,

Hynrei ngam lah kun ba lade ;
Men pynjot noh Ah Trai bakhraw,
Ia Ri baieit ba me la thaw ?"

Namar hapdeng a sor nga tip,
Symbai u ksuid ki sdang suhthied,
Dohnud ki briew la mangkariang,
Te shen sawdong ka Ri kan phriang.
Ka iyer synlar ki Kpa Tymmen,
Ka la sdang sma sèiñiong sma thlen.

Ka ri baitynnad, b'la thaw d'U Trai Kyn-
Ka dei ban jot, [rad,
Namar ki khun jongka, b'la ngam ba jing-
Ah sngew sangsot. [thala,

Burom jongka kan duh, jingbha kan ym
Ah sngew synei, [ioh shuh,
Mariang lui lui jemnud, laiphew jingthaw
Hato balei ? [un ud,

Kyrmen kan poi ka por, shuwa ba phan jot
Bynriew kin phai noh, [thiaw,
Na lynti ba thala, Sha lynti jingshisha,
Bad lynti ka hok.

Iapha yn sa pynneh, jingtlim napha kan
Shabar ki pud, [phet,
Jingshisha kan synshar, ha baroh solonsar,
Jingsuk bymjukut.

13. JINGDOH JINGDAIT

Kawei ka briew mar mar ka phet ;
Baroh la lapeit lut ;
Ha ling u sylem ka rung de kiuk,
Ka leit shaduh ka khet.

"Ko Sylem kynrad" hangta ka ong,
"Kyntien jongnga to sngap
To da peit de kane ka ngab
Haduh katne ka mong."

"Balei kumto ?" kylli u syiem
"Mano ba shoh ba dat,
Ne don ba sneng don ba sympat,
Ne lehse dait u thliem?"

"Naduh ba ngi iashong ryngkat
Dang tang kane mynta
Ba u wan shoh wan dat ianga ;"
Ka tuid ka jaw ummat.

Mar kumta de u lok jongka
Uba nang bud nadien,
U ruh u rung ha ling u syiem
U wan poi ngong hangta.

"Balei phi shoh ia ka kynthei
Haduh katne ka long
Ka ngab jongka la mong
Jingleit phi bret shaei ?"

"Nga kum sngewdom te syiem kynrad
Nga ong ba kan khat ja
Pynban ka leh danda biria ;
Ba nga kyrkieh artad."

"Ianga teng teng ka ieit, ka dom,
Lada nga leh biria
Ne kren kai kren danda iaka,
Kat na ba ioh kan bom."

"Ngam sngewthuh shuh ka dei ka lait
Mynta khie ialeit noh ;
Lada ka don ka jingiadoh,
Kan don ka jingiadait."

Ka jingiadoh ka jingiadait
Hapdeng jong ki shijur,
Ka long ba iadei sar dei dur
Jingieit bym lah pyllait.

14. KA BOR JONG KA JINGIEIT

I

Shisien pyrkhat i'u ium Raitong
Ha ka ba don ki shken khongpong
Ka khlieh jongnga ka king baiong
Kumno ngan kren kumno ngan ong.

Nga sngew jingrwai shaphang jongu
Ba sngew tynnad ba shoh jadu
Hato u dei hok ba un ioh
Haduh katta ka jingiaroh ?

Briew ba dei hok tangon lymban
Kumno keiñ ia u ngin pynksan ?
Kat kita ki kam kiba sniew
Hato dei mo ban sien syntiew ?

Ki kam Raitong bad Mahadei
Burom ka Ri la tap d'u dpei
Ka dei hok ba kin ing duh khait
Ka Ri na sang byrsieh ban lait.

Hynrei ynda pyrkhat janai
Ban tih ia u naduh tynrai
Ka don ka umpohliew basngur
Ba pynkhuid ia kine shijur.

Namar naduh nyngkong ki ong
Arngut ki toh sai saw sai iong
Ym don ba tip wat tang wei ar
Aiu ki iakren ia kular.

La siem jingleit ki la teh song
Lieng Makaw bad Manik Raitong
Khlem phohsniew ne khlem poi pyrkhat
Jingteh baskhem jongki yn bthat.

II

'Men suh syntiew ka wan pynbna
B'u Syiem u ilub eh ia ka ;
Um nang ban thiah um nang ban dem
Tad un ioh kdup ha la shadem.

Ki kur ki kha ki sngewphuhmat
Nusip babha ba ka wan lap
Ban long ka Mahadei u Syiem
Ka bok kumba wan eit ka sim.

Khlem kynjoh ktien ei ei ia ka
Ki la kular madar hangta
Ban pynbeit ia ka sngi ka ia
Ba ki arngut kin ia poikha.

Jingshai ka khmat jongka la lip
Jingleh jongki ynda ka tip
Hynrei kumwei kam nang pyrkhat
Mied sngi ka jaw tang ki ummat.

Ia kular jongki ban pynkhein
La kur la kha ka la ibein.
Tang khyndiat kan kren thut krea wit
Baroh kin shah jylla kharit.

Hynrei jingjeit la u Raitong
Ka la skhem than ban rat dyngkhong
Lada kumta ban leh ka-sud
Khlem pep ki thied ki jaw kin dkut.

Kiba ba ïng ki mut katta
Katno kan kmen bad kan sngewbha
Hynrei haba khongpong ka leh
Kim banse ban pynbor tyngeh.

Kam kwah im shuh ka kwah lap noh
Kan shoh ka khlam kan shoh ka ngoh
"A dar lanot ia nga" ka ong
"To shim jingiap ianga to rong."

Ka shnong ka thaw ka adang sawa
Ia jingshem bha shem miat jongka
Ka rai kut noh long katba long
Kan iathuh h'u Manik Raitong.

"Manik" ka ong bad ka niewtang
"Ianga ki leh lyndet lyndang
Ha kum kane ka khim ba eh,
Iathuh sa phi kumno ngan leh ?"

La par ka bib u 'nam sarang
Manik u shu peit lyngngoh jiang
Ki khmat ba tuid ummat jongka
Ki pyni shai kam kren birla.

Shiphang u leng khlem nang jubab
A-pot kumne kyndit ka lap
Mynsiem hapoh ka khih khuslai
Kumno un pynnoh ia ka rai.

Khadduh ia mynsiem u pyniaw
U shim ki kti ka Lieng Makaw
"Jylli jingim ha ka pyrthei
Ianga ia phi ia pruid ki blei."

"Shijam ngim lah ba ngin palat
Un shoh un hap u dieng sympa
Kumta sh'aniah kin rai maki
Kat kumba ki ia pruid jylli."

"U Syiem u Kmie jong ka hima
U nongsynshar jongphi jongnga
Ban da la u n'u khla u thlen
Wat la jingim ngi dei ban len."

"Nga ngeit katta phi la sngewthuh
Katto ngin ym ia kyndeh shuh
Khlc leit wan nob iaaga to klet
Ngam tip shano ngan leit ban phet."

"Manik na phi ngam lah ban khlad
Bad phi ngan im ngan iap ryngkat
Hato balei ? ym don lad shuh
Haduh katno ngin shu khein duh ?"

"Kumba phi ong dala ka ktien
Nga la rai bad ngam kylla dien
Hynrei kumba nga la dep ,ong
Sa tang ha rai ki blei ka shong."

Klongsnam jongki jur jingkyndeh
Ki khmat jongki ki sha peit seh
Ka ding jingieit ka dang lai meh
Kumno hadien habud kin leh.

III

Khawai bakhraw bym pat ju don
Ka bam ka dih bat ka ba mon
Hima Sima baroh kawei
Ki wan nguh Syiem nguh Mahadei.

Raitong sha lum baroh shisngi
Dangstep u leit sharai masi
La sharati u pud artad
Pyrthei mariang ka jaw uumat.

Ka Mahadei hapoh ing syiem
Bunsien ka ud jylliew mynsiem
Namar jingmut ka shu iai dem
Shu l'u ba-ieit na kut shadem.

Jingsuk jingsain ing syiem padsha
Kam bang kam thiang ei ei ha ka
Dohnud ba sah thylli jongka
Ka pynpang bad pynkhih pisa.

U Syiem u iohi ia ka pher
Jingieit jongka ia u ka per
Kum dewlynnong ha duriaw bah
Jingieit ing syiem ka tmang kynjah.

Kumne ki iaid ki sngi ki snem
Ka ding jingieit kam man da rhem
Ki khun ki kti ruh kim man ioh
Jingim jongki ban teh syrdoh.

Jingat dohnud ba ki la kun
Te siem kim lah ia ka ban pun
U syiem la iktiar ban pyni
U tim u mai man la ka sngi.

Ka shong thapngab la kum ka mraw
Sa tang ummat na ka ki jaw
Jingmut jongka bunsien la rong
Sha trep barit jong u Raitong.

Raitong ruh dohnud la suda
Ymdon ba lah pyndap iaka
Jingim la long kum ka ri shyiap
Ka bym ju tip ia jingjaw siap.

Na mynsiem jongu ka ba plub
Ki mih jingrwai sngsot khlem pud
Ngi lah ban sngewthuh shai ia ki
Lyngba ki sur ka sharati.

IV

U Sylem u la leit sha ri dkhar
Ban pynbeit jingsynshar khadar
Namar jingeh jingthaiñ ki kam
Un jah kumba shisnem ne tam

Shisien ha mied ba shai u bnai
Ha la kamra ka dang shongkai
Kyndit lyngba jong ka khalki
Ki rung sur ieit ka sharati

Dohnud jongka la kum ba thlieh,
Mynsiem jongka ka thnam ka khih,
Jingleit ba rim ka meh ka rhem
Ymdon ba lah ban sait ban tem.

Shiteng synia te bak ka mih
Katba pyrthei ka dang iohthiah,
Namar ka sharati ka khroh
Kam lah kyntait kam lah kyrngah

Na jingpei thliew ka i u tai
U put ki sur, khapbrip lyngngai
La kum u sylem u riam u phong
Hato u dei Manik Raitong ?

Nangta ha la marwei u kren
Jingim raitong ba un pyntngen
"Ko Sharati kumno kumta
Nga sngew ba'u pait mynsiem jong nga."

"Umiam ba tuid baroh shirta
Iathuh seh shi kyntien ha nga
Iala jynjar ban leit bynshet
Ka dou ne em ka ri jingkiet ?"

"Naduh dangrit i pa i mei
Ki ieh khun swet ianga marwei
Tang shipor phuh samrkhie nga loh
Hynrei ia ka ruh la shim noh."

"Aiu keiñ nga la kum pynthut
Ba blei katne ki pynhiar kput
Lyngba ki sngi ki bnai ki snem
Sngewsih ianga ka shu bam krem ?"

"Hano ngan nam hano ngan ud
Ia la ki jong ki jingpangnud
Sa tang maphi ko Sharati
Jingim raitong ban ieng sakhi"

Sha la pyrthei u ngam jlang jlang
Um lohsngew shuh jingtied jingkhang
Dei tad haduh un da wan phai
Ha khmat jongu ka ieng ka Rngai.

Jingkhang katai ka la rynghang
Kane sia sia sha u ka wan
Ka kynrup thrait ka piam ka doh
La kum u bieit u ang lyngngoh.

Hato ka dei shisha ka rngai
Rynieng katta ka shat jingshai
Em ! u dap jinglyngngoh bakhraw
Ka dei pynban ka Lieng Makaw.

Jingieit ka lam iaki haduh
Ki pud bym lah ban wan phai shuh
Ki sngi ki bnai ki la nang bun
Khadduh khadwai ka kba u khun.

Ka shnong baroh ka sawa shaw
Ka Mahadei ka Lieng Makaw
Ka pap ka sang ba ka la leh
Baroh ki ia kynlw kynsih

Hadien lai baai u syiem u wan
U iuh tdong bsein kyndit kynsan
Namar hapoh ling syiem kumta
La kiew ka Sang la kiew ka Ma.

Long lehnohei ia ka ban khroh
Nano i'u ta u khun ka ioh
Ka bishar briew long lehnohei
Ka dei satang ka bishar blei.

Jingbishar blei hangta ka paw
Uta u khun ka Lieng Makaw
U dei symbai Manik Raitong
U Syiem hima ki sbu shaiong.

V

Kat kum ka rai b'la buh lypa
Tangon lymban u dei ban shah
Ban khuid ka sang ban khuid ka pap
U dei ban iap khlem don jingmap.

Hapdeng jong kat kata ka rai
Manik Raitong u long jai jai
Ha khmat u syiem bad ka hima
U kubur ba kan long kumta.

"Jingim jongnga katne u ong
L'u syiem hima la pynthadrong
Ba ioh kane kan biar raibi
To shah iaaga ngan thang im hi."

Baroh baroh ki la mynjur
Ban leh noh da kata ka dur
Bashai ha khmat paidbah paidlang
Manik un noh hapoh jingkhang.

Mahadei bad u khun jongka
Sangdong la buh ki pahara
U sylem bakhraw paidbah paidlang
Ki leit pynkhreh ia ka jingthang.

Ha khmat shakri shakor baroh
Ki jingshisha ka la iathuh
Ki khmat jongki baroh ki noh
Da jingsngewlem bad sngewlyngngoh.

Ki ummat ksiar ummat rupa
Ki hap ki tuid na khmat jongka
Ingsylem da jingsngew ngiew ka tap
La kum them syrngiew ka jingiap.

VI

Jingthang la dep nadong shadong
Ki ap satang ia u Raitong
B'un iaid ia lynti ba khadduh
Sha jaka thang kumba labuh.

Khadduh ki sur ka sharati
Ki rung sngewieit ha shkor jongki
Kumta utei de u Raitong
Ki jain kordor u riam u phong.

Wat u Sylem hi u ang lyngngoh
Numar na jngai um shym ithuh
Um shym mutdur um lah shem phang
Kumta b'un wan sha ka jingthang.

U wan da iaid suki suki
U put artad ia sharati
Baroh paidbah ki iasngap jar
Ba jingsngew myllung ka synshar.

Ko thei shempap ko Lieng Makaw
Ummat jongphi kin long duriaw
Lada hangta phi rah phin don.
Sngewsih ban thew ymdon mawmon.

"Shuwa ngan noh hapoh jingthang
Ban khuid raibi ka pap ka sang
L'u khun khaddnh ngan doh ngan dait
Ko syiem bakhraw wat ym kyntait."

Hamar kata ka por pynban
Ka Lieng Makaw katei ka wan
L'u khun phrangsngi shadien ka bah
Ka iaid da prong napdeng paidbah.

Beit beit sha u Raitong ka wan
La ang lyngngoh paidbah paidsan.
Kam don jingdiaw jingjaw ummat
Dohnud jongka ka la eh sat.

L'u khun u shim u doh u dait
Dohnud jongki baroh ka pait
Wat u Syiem u pyndem ka khmat
Ban buhrieh iala ki ummat.

"Lada kam dei namar jongphi
Ko khun jongnga ko khun phrangsngi
Khyrdop jingiap ba pile mynta
Ngan jia da rung da jingsngewbha."

"Nga kwah ban im namar jongphi
Ban khein ki snem ki bnai ki sngi
Hynrei ngam lah ban ieh kumta
Ko khun ba thep mynsiem jongnga."

"Jingdon jingem ki jong i pa
Baroh ki long jongphi mynta
Ka kmie bad phi kan don ryngkat
To san rangbah koit bad khiah krat."

Sa shisien pat khadduh u doh
Ki um hin-lyhin dohnud baroh
Don briew ba don ka dohnud mrad,
Ba lah ban peit khlem jaw ummat

"Khie leit rah noh katto la bieng"
Ka Lieng Makaw ka lynñiar kliang
Te thrait ia u ka piam ka doh.
Khmat shlei ummat ki peit lyngngoh.

"Manik shea ngin sa ia kynduh
Ha ka ri ba ngim iakhlad shuh
To khie nangiaid maphi shakhmat
Lynti shata nang mait nang prat."

Nangta ka leit shajan u Sylem
Ban kren ha u khyndiat kyntien
B'un shah ia ka ba kan leit noh
Ba khun rit u sdang iam kyrtoh."

Manik Raitong u sdang ai ding
Katba maka ka leit sha ing
Te bur ka meh ka leng ka klang
Rynieng Raitong ban nguid noh jiang.

Ka sharati u sdang ban put
Khadduh khadwai ki sur pangnud
Lai sien lai wat u iaid tawiar
Pyllun ba lawar ding ba iar.

VI

Ka Lieng Makaw hapoh ïng syiem
Ka khih kyndeh pisa myngsiem
Ka bha ba iap ne bha ba im
Kawei-na ki ka dei ban shim.

Khadduh ka rai ba bha ka iap
Kam leh buhrieh ka sang ka pap
U khun jongka hadien un tip
Ka maiñ rangbah jong u kan lip.

"Ngan leh kumno ko khun jongnga
Pyrthei ianga kam don jaka
Ban im bad phi katno nga kwah
Hynrei lehraiñ ngam lah ban shah."

"Koit kam lei lei khun wat khuslai
I mei i pa kin nang duwai
Ki blei iaphi kin da kin ker
N'u siap u phria ka sngi ka lyer."

"Ko khun kynrad synei iaphi
I mei i pa phin ym iohi—
Shuh ha kane ka pyrthei sngi
Tad phin da wan ban bud iangi."

"Mano iaphi ban ri sumar
Kin leh mynsthi kin leh lyngkar
To shim ko khun to buiñ khadduh
Naduh mynta phin ym ioh shuh"

"Nga kwah iaphi ban lam soh lang
Hynrei kata arshah kham sang
Ngan leh kumno ko khun kynrad
Da jing bymbanse ngin iakhiad".

"Ngam bunktien shuh ko khun ba thiang
Nga ngeit phi la hun la biang
Phim lah sngewthuh te khun baleit
Katno dohnud i mei ka pait."

U khapbrip jar hajor palong
Ka dur i ieit lui lut u phong
Ka pait ha khreh ka khrum artad
Ka paitdohnud ka jaw ummat.

Sh'wa ba kan mih khaddub ka doh
Ia u bangta bak ka lehnoh
Ah dur lanot! khylluag synei
Shano i pa shano i mei.

Shuwa un noh hapoh jingthang
Ka sharati u sieh khongpong
Te pum u noh ha ding ba klang
Kyrdop jingiap ki plie de wang.

Ka Lieng Makaw phia phia ka wan
Ka kiew de joit halor rynsan
"Kynmaw kat u ba ktah langa
Khlem pep un sa babe kylla."

"Ale ko lieng Makaw kein noh
U Syiem u tur hajan ban khroh
Hato kumno phin shu sngewhun
Ban shu lehnoh ia la u khun ?."

"Khublei ko Syiem kynrad ba sbun
Mynsiem jongnga ka la sngewhun
Phi long maphi u Syiem u Kmie
To leh katba sngewbit maphi."

Hapoh ingsyiem myntu u thiah.
Um tip aiu kaba la jia
Ka hok ka pap um pat sngewthuh
I mei i pa um lohi shuh."

"Sha ri jingiap bad u Manik
Ban leit ryngkat nga kwah dik dik
Ko syiem paidbah baroh khublei
Nga la kiot ban khlad ka pyrthei."

Te pum ka noh ha ding ba klang
Ban pynlong ia ka khanatang
JINGIEIT KA PYNKYLLA KHONG-
PONG
IA BAROH PHAR NADONG SHA-
DONG.

15. U MAWLYNNAI

Nga phai ban wad ia ka tynrai
U khun Khasi Khara,
O Nga poi tang khyndiat jam
Nga sngew ngam donbor shuh,
Namar ngam tip ia ka lynti
Nangno bad shano ba ngan iaid.

U Longsbuwa shisien ki ong
U la buh dak buh shin
Ba ki longdien kin ithuh
Ban kdew ka phang tynrai
Ka jaka shong ba don nyngkong
Ba wan ban mih ki kñi ki kpa.

Don ki jingthoh jingtar ba biang
Kiba pyni shai kdar
Kheiñ kur kheiñ jaid ba pher bak
Riti, dustur, jingngeit ;
Mynsiem jongnga marwei ka kthang
Ban tip ba ieki ia nguid noh.

Marwei haba nga shong pyrkhat
Nga sngew nga i tyngkreiñ
Kine ki jingthoh jingtar
Hynrei ngam iah pule ;
Ynda nga kyndit, briew nangta,
Nga shem kam dei kaba shisha.

Nga phai sha u lum Sohpet bneng,
Nga phai sha lum Dienglei
Nga phai sha Likai, Daiñthlen
Bad sha bun kiwei pat ;
Tang khyndiat eh syrwet ki sah
Bun ki la jah bun ki la dam.

Jinglong u khun Khasi Khara
Imat ka hiar raibi ;
Jingtip b'la lum shikhmat briew
Kam ju kham hiar pateng
Ha khun ba kalew, ba kiwei pat,
La shu nguid noh sha la ki kpoh.

Hato ka dei ka jingbishni
Ne jingbym shaniah
Ba kiwei pat kin tip
Kin pyndonkam bakla ?
Ym lah ban tip jingmut jongki
Kaba leit lang shapoh jingthang.

Mynta la iasdang ban bud dien
Kumjuh kum kiwei pat,
Ban sdang noh ia ka thoh ka tar
Ba ki iongdien jongngi
Kin ioh jingshai jingtip
Ia ki sngi ba ngi la im.

Hynrei ka tynrai ka dang sah
La kum u Mawlynnai
Ba la bret hapdeng khlaw bah ;
Ka Ri bad jaidbynriew
Ka donkam ia ki khun shynrang
Ki ban leit ban wad ia u.

Ngam tip haduh mynta mynne
La don ne em ba leh kumta
Lai jaa ban ngam lawbah lawsen
Khlem kheiñ kumno kan jia kan long

Ha khmat jongki ka don ka thong
Mynnor ka ri ban phyrnai khrek.

Lehse shisien ka por kan poi
Uwei naki ia U un lap
Ia U nangta ba un wan rah
Sha l-i ka Ri bad Jaidbynriew,
Khnang ba pyrthei baroh kan i
J ngshai bakhraw ka Ri Khasi.

16. KA KHMAT BA SNGEWHUN

I

Ha pyrthei sngi dap jingkhuslai,
Sawdong kvlleng haba nga phai,
Ha paki dulan trep ne skum,
Nga wad ia ka khmat ba sngewhun ;
Ki jingpyrkhat jingmut jongnga,
Kim lah mutdur satia ia ka.

"Tang kitei te, jingihun sat,
Ki i phuhmut ki i phnhmat,
Kim tip khuslai kim tip sngewsih
Pahuh pahai ka bam ka dih,
Ka pang shitom kam ktah ia ki,
Ki shong dulan ki shong paki."

Haba shu peit nalor na jrong,
Ia iog riewspah kumno ki ong,
Mano ban tip ban poi pyrkhat.
Ba kum maki kin jaw ummat ?
Lada shapoh jar jar phin beit,
Phin shem sai duitara ki ud.

Kumne ki iaid ki sngi ki snem,
Khmat ba sngewhun ngam lap ngam shem.
Khmat jongngá sub ha ka iit khmih,

Nga shem ka phong kà dur sngewsih.
"Pyrthei ka dap jynjar suda ;
Ha la marwei nga pynshong nia."

II

Ki khun ki ksiew parum pareh.
Ba la long briew ba la long heh,
U dei u nongtem duitara,
Ba im jakpoh da bai bylla,
Ki snem jongu la jan dap spah,
Pynban u dang ikhlain i ksah.

Ki khun ki ksiew baroh sha sor,
Ban wan kai khah khah kim don por,
Ha ĩng trep rit u shong hangta,
Bad la ka jong ka duitara,
Um treh sha sor ba un leit shong,
Un im un iap hapoh la shnong.

Lai sngi shuwa ia u la dei,
B'un khlad naduh na ka pyrthei,
Nga leit sha ĩng trep ba sop phlang,
Namar ki ong ba u u pang,
Ka khmat ba tlot ka peit sha nga,
Nga ieng la kum u bieit hangta.

Ka sharak rit ha khlieh jingtblah,
Kam da shai bha ka i leh ngiah,
Kum i khyllung i ba dang bu ñ,
Shyntur khlem bniat ka wiat rymmuiñ,
"Khadduh lehse ngan rwai mynta,
Pynai aahrit ka duitara."

U tem mynta bas. . ynhap sur,
Ka ding ha dpei ka sdang rhem bur,
U khapbrip tiaw ia la ki khmat,
B'u ngam ha thwei ki jingpyrkhat,
B'un sei aangta ki sur jingrwai,
Ba kordor kum ki nawlynnai.

"Balei kumta thei saw ki-sai ?
Phim treh ryngkat bad nga ban rwai ?
U khroh u kjor kum ia ka briew.
Nga sngew nga don ha rngai phohsniew,
Khadduh jingkhroh jingkjor la biang,
Ka sdang padiah ki sur sngewthiang.

Ka khmat jong u ka shai thaba,
Hapdeng ka jingdum kat kata,
Ngam pat iohi haduh mynta,
Ka khmat bhabriew ba kat kata ;
Ryndang ba um ha sur jingrwai,
Kum sur ba rwai ki blei hyndai.

"Katto ban leit noh nga la hun,
La heh la san ki kslew ki khun
Nga la sngewngiah nga la sngewbtai,
Nga kwah jingleit kumne kan wai,
Jingkwah i kmie sh'wa ba in khlad,
Baroh nga la pynnang pynstad."

"Ngan leit noh ban iathuh ha i,
Shaphang jingkhraw kyrdan jongki,
Ki pansngiat ksiar jongnga ki long,
Wat la ha trep ha skum nga sheng,
Nga la tymmen ngam sngew myntoi,
Jingim ban khlad mynta nga kloi."

III

Baroh lang khuh, kslew ki la wan,
Nga ruh bangta nga ladon lang,
Saw shah ka khmat jong u ka phuh,
Ia ki ba u iohi khadduh,
Ynda u dep kyrkhu kyrdoh,
Sha dwar U Blei thiaw u leit noh.

Ha U nga i khmat ba sngewbun,
Ba nga la pyrshang wad la siem.

Mano ban tip ban poi pyrkhat,
Ban shem ia ka ha, tmier jingiap ?
Ka dur jong u haduh mynta,
Ka sah hapoh jingmut jongnga.

Ki kam babha u la pyndep,
Shuwa ba sngi jingim kan tep,
Baroh la bit baroh la biang.
Um khmih lynti ka nong kylliang.
Tang jingkyrmen bathiang u don,
Sha dwar U Blei un leit ban shong.

IV

Jingsuk lada ngin beh ia ka,
Kan phai bad kan takor kylla,
Hynrei lada ngim khmih lynti,
Kan wan ban shong ban sah bad ngi,
Niar eh ha ka pyrthei muluk,
Bym khmih lynti ia ka Jingsuk.

Ban im na bynta jong kiwei,
Khlem khmih ka nongkylliang jyndei,
Ban len lade namar jingbha,
Khlem khein jingeh khlem khe.ñ jingma,
Jingsuk khlem pep hangta kan wan
Sha dwar U Blei ban iaid synran

---

17. SUMAR HO !

Na Ing u mih
Ban shang pyrthei muluk,
Ban wad ia ka Jingsuk :
Naduh b'u syiar u dang kynih
Kynshreng u shong halor kul !
Khlem dep jingthmu un ym wanphai.

Um tip shano
Ia ka un leit ban wad
B'un phai iala ki khmat
Ne ka dei khun bad ksiew jongno ?
U don ka jingkyrmen baskhem
Ia ka ym slem ba un iashem.

Te ha lynti
U i katei ka kiew,
Ani ka jingbhabriew
Rynieng ka dur kum ka puri ;
Ki jingpyrkhat sha ka ki phet
Wat ia lade u sdang ban klet.

Nadien u beh,
U kwah iaka ban lap
Ba un ia iaid ryngkat ;
Mynsiem jongu ka sdang kyndeh
Namar kat kumba ki iathuh,
Khiem pep dei pynban ka Jingsuk

Sha-u ka phai,
Duhnud jong u la um
Jingmut jongu la dum
Kumno kyntien un sdang ai ksai
Ioh kumno kumno iadei dor,
U dei ban sdang 'ktien don akor.

"Shano ko bah
Phi thmu ban leit ?
Haba nga peit nga peit
Ka maiñ bakhraw jongphi kam jah
Namar lada ngam shym bakla
Jngai nala ïng phi don mynta."

"Kumta ka dei
Ka long dejthik
Jingmut jongnga phi ktik
Ban tip hato phi dei kaei

Kumba ka long ngan iathuh bok
Nga kwah ban shem ia ka Jingsuk."

"Ban wad ianga ?
Ani haduh katne
Phi pynshitom lade
Khlem khein jingeh khlem khein jingma
Haduh katne ktien don akor
Um tip dei pynban Jingshukor.

"Khun syiem padsha
Bad khun bakhraw baroh
Ianga ki wan ban khroh
Uwei napdeng jongki ban bia;
Katba nga khan ha lade hi
Ymdon uwei ban kot kum phi"

U shu shoh bieit
Ha 'tien jali ja-um
La shyntur u shu kbum
Namar ia u la teh thylliej
Ha buit shukor jongka u ngat
Um nang pyrkhat da kumwei pat.

Sha Ing paki
Ia u ka la ialam
Lyngba raieh raidam;
Dei hangta b'u iohi
Bun bah ki khun syiem khun patsha
Ba wan ban lur ban pah ia ka.

Ban phuh ban phieng
Katne ki nonglalur
Ban paw ba kham bha dur
Jingieit jongka ban khring
Kaei kim leh ? ban jop ka thong
Kim kheiñ wat la jingim lajong.

Ban ioh pynsniew
Uwei ia uwei pat
Katno ki sngewtynnad ;
Hangne ka hiar ka jinglong briew
Sha ka kyrdan ka jong ki mrad-
Tang ia jingbit lade ban wad.

Nangta ki mih
Ki jingbishni pihuiñ
Sarong bad kiba bun
Ki thok, ki khwan, ki jingisih
Ki pyrkhat sniew kim ju iohthiah
Jingim wat ia sngewbtai sngewngiah.

Ka spah hajar
Kam lah ban sah tyrkhai
Ha im pahuh pahai,
Bad nangta kine baroh phar
Na jingmut ban ialur khynraw
Sha thngan ka kpoh ki hap shongmraw.

Ki sdang sngewthuh
Ba kadei Jingshukor
Hynrei iaki ia dier ka por
Ban lait nangta kim don lad shuh
Haduh jingiap hangta kin sah.
Jingsuk ka don sha jngai jngai bah.

U ruh hangta
Bad ki u iangat lang
Namar um shym ia nang
Ban bishar bniah ia jingshisha ;
Jingsuk, U mut ban wad iaka
U iaid lynti sngewbha thala.

Huslar ho lok !
Phi wad ia ka Jingsuk ?
Phin shang pyrthei muluk ?

Kynmaw ban laid lynti ka hok
Ki bym khelñdor ia jingsngewbha,
Tang ki Riewkhraw ki loh ia ka.

18. LUM KYLLANG

Nga peit iame ko lum Kyllang
Mynsiem jongnga ka khih ;
Na me ki mih ki khanatang
Sawdong kylleng ki krih ;
Ka dur shynrang jongme la biang
Ba nam sawdong pyrthei kan phriang

Me long la kum u Nongphira
Napdeng ki lum Khasi,
Ba kloi ban tur jingeh jingma
Na bynta la ka Ri ;
Jingkieng ajiar me kieng me deng
Da jinglakloi shirta me ieng.

Ka bor jongme Kongbah Kyllang
Baroh phar ki bna lut
Ki rit mynsiem ki Makashang
Ha por ba me kyrhuh
Ki lum ki them sohmyndur ruh
Ia bor jongme ki tieng ki kyiuh.

Don khawpud mo ba peit sha me
Bym jah ka tieng ka smiej ?
Don 'riew Shynrang ba peit la me
Ba lah khlem da sngew leit ?
Naduh ki por ba mynbarim
I'u paid ka ri me ai mynsiem.

Da u juh u Nongthoh :

Ki Sur Jingrwai u Hynniew Trep
Dor 2.50 tyngka.

U Ringo ... ... Dor 2.00 tyngka.

Published by Mrs. Swena Majaw, and Printed at
Khasi Jaintia Press Mawkhar, Shillong.